

Prata med elever om klimatet

– stöd till lärare och pedagoger
i grundskolan

Våra barns
klimat

.....

Klimatrelaterad oro, ångest och bristande framtidstro är växande problem som påverkar ungas psykiska hälsa. I dag är sex av tio unga mellan 12 och 18 år oroliga för klimatet – och många ser dystert på framtiden. Bara hälften känner hopp om att vi kommer att lösa klimatkrisen.¹ I BRIS senaste årsrapport beskriver unga sin oro för klimatet som panikartad och ständigt närvarande².

När barn och unga lär sig om klimatkrisens allvar och samtidigt inte ser att vuxna agerar tillräckligt kraftfullt kan oro, frustration och ilska uppstå. Många upplever att vuxengenerationen sviker dem.

Du som skolläda, lärare eller pedagog kan spela en nyckelroll för att hjälpa barn och unga att hantera känslor och funderingar relaterade till klimatet.

Här följer våra bästa tips för hur du kan bli bättre på att möta elevers frågor, oro och engagemang för klimatet.

Bildkälla/Fotograf: Perikles Nalbantis

¹ Novusundersökning: Barn och unga om klimatet (Våra barns klimat, 2020)

² BRIS årsrapport: <https://www.bris.se/om-bris/press-och-opinion/pressmeddelanden/bris-slapper-ny-arsrapport/>

Gör!

1

Berätta sanningen, men poängtera att det inte är "kört"

När ni pratar om klimatet, våga dröja dig kvar i allvaret i klimatkrisen och diskutera vad det innebär för mänskligheten. Just nu är vi på väg mot över tre graders uppvärmning enligt forskare. Vad innebär det? Vem har ansvaret för att ställa om kursen? Varför är det viktigt vad vi gör här i Sverige? När du berättar om klimatkrisen måste du också inge hopp. Visa på personer, organisationer och företag som dagligen jobbar på att förbättra situationen. Det är viktigt att poängtera att varje handling spelar roll men att förändringen måste ske på samhällsnivå.

2

Prata om känslorna

Hur känns det i kroppen när vi pratar om klimatkrisen? De obehagliga känslor som kan uppstå när vi möts av allvaret i klimatkrisen är helt rimliga reaktioner på situationen och måste få finnas där. Att sätta ord på känslorna är centralt för att kunna hantera information om klimatet och skapa hopp. Genom att eleverna får hjälp att sätta ord på hur de känner kan de lättare hitta likasinnade, vilket bidrar till att minska ensamhet och öka engagemanget.

3

Möjliggör gemensamt agerande

Att gå samman med andra och agera för en mer hållbar värld är centralt, både för att hjälpa elever hantera sin klimatoro, men också för att ge dem en tidig upplevelse av att kunna påverka samhället i positiv riktning. Tänk på att det är viktigt som skola, lärare, pedagog eller vuxen att visa att ni också är med och agerar, tillsammans eller parallellt med eleverna. Visa eleverna hur kollektivt engagemang kan få effekt lokalt, både i skolan och i kommunen.

4

Bygg resiliens

Våra barn kommer att växa upp i en klimatförändrad värld. Det behöver vi förbereda oss på. Vilka verktyg behöver vi i den kontexten? Kan unga få vara med att klimatanpassa skolgården för ett varmare och blötare Sverige? Kan ni samarbeta runt att sätta upp solceller på skoltaket? Det fiffiga är att de färdigheter som barn behöver för att klara en värld i kris, är samma färdigheter som både kan bidra till lösningar på klimatfrågan och göra oron mer hanterbar – att agera till sammans, tänka kritiskt och vara lösningsorienterad.

5

Skapa visioner

Lägg krut på att låta elever få skapa sin version av en hållbar värld. Att få en kompass att arbeta mot är viktigt för att skapa hopp och engagemang. Då blir det också lättare att identifiera vilka steg vi behöver ta för att nå målet. Det finns många möjligheter att gestalta elevers visioner för en hållbar värld i exempelvis svenska, engelska, bild, slöjd, musik och teknik.

6

Ut i naturen

Det har visat sig att barn mår bättre och får det enklare att klara skolarbetet när de är ute mycket i naturen. Även barns klimatengagemang påverkas positivt av att vara i naturen. Fundera över hur du kan stimulera elevernas anknytning till naturen som en del av undervisningen. Går det exempelvis att genomföra en del av undervisningen utomhus? Finns det odlingsmöjligheter på er skola? Går det att göra utflykter i ert närområde?

7

Ta hjälp av föräldrar

Det är bra att berätta för elevernas vårdnadshavare när ni diskuterar klimatet i skolan. På så sätt kan ni hjälpas åt att ha lite koll på elevernas känslor i samband med undervisningen och ge stöd gällande frågor och eventuell oro. Att prata om klimatet i skolan kan också väcka frågor om hur familjen lever och vilka val som görs. Dela gärna vår guide för hur föräldrar kan prata med barn om klimatet hemma.

Se upp med!

1

Prata utan att göra

Att elever lär sig om klimatet och den planetära krisen och samtidigt inte ser att skolan (eller vuxna runt dem) gör någonting åt det, kan bidra till att skapa frustration. Känslor av maktlöshet, hopplöshet och ensamhet är vanliga hos unga och några av de känslor vi ska vara försiktiga med, speciellt i kombination med klimatoro. Tänk på att oro för klimatet också är någonting positivt. Exempelvis visar klimatoro att vi förstått läget. Det finns också starka kopplingar mellan oro och ett ökat engagemang.

2

Fokusera för mycket på enskilda beteendeförändringar

Var försiktig med att lägga ansvaret för problemet på individen som konsument – eller antyda att lösningen ligger på individnivå. Elever förstår att mer återvinning eller vegansk kost inte ensamt kommer att lösa klimatkrisen. Vi människor är dåliga på att göra rätt saker på hemmaplan. Vi styrs exempelvis ofta av vanor, värderingar, ekonomi och sociala strukturer. Tänk på att unga kan ha begränsade möjligheter att styra över sina familjers livsstil och konsumtionsval. Dessutom känner de lätt skuld och skam gällande sitt eget beteende, vilket är känslor som vi inte vill att klimatundervisningen ska bidra till att skapa.

3

Säga att allt kommer att ordna sig

Se upp med att ge försäkringar om att allt kommer att ordna sig. Detta leder lätt till att eleverna inte känner sig lyssnade på, lurade och inte tagna på allvar. Det är också lätt att ge exempel på lösningar som inte mäter sig med problemets magnitud. Motstå frestelsen att hoppa direkt från problemet till lösningarna utan att ge tid för unga att reflektera. Elever behöver bli medvetna om att de kommer att växa upp i en klimatförändrad värld och de har rätt att bli rustade för det.

4

Tro att ny teknik löser alla problem

Ny teknik och innovation är en del av lösningen men kommer inte ensamt att lösa problemet. Det allra viktigaste är att vi snabbt slutar släppa ut växthusgaser. Medvetna elever kommer uppleva mer ensamhet och hopplöshet av att höra om lösningar som de vet i dagsläget enbart är fantasier. Vi behöver ändra vårt sätt att leva, ingen ny teknik kommer kunna hjälpa oss att fortsätta på det här viset. Däremot kan många barn tycka att det är spännande med nya innovationer och idéer.

5

Säga att unga löser klimatkrisen

Var försiktig med att antyda att det är dagens unga som kommer att "rädda världen". Det är de närmsta åren som är kritiska för att styra om mot ett hållbart samhälle, långt innan de flesta unga ens får rösta i allmänna val. Eftersom det är vi vuxna som har skapat krisen, måste vi leda vägen för att lösa den. Däremot är det självklart bra att normalisera hållbart beteende redan från tidig ålder och erbjuda möjligheter till engagemang och delaktighet för de unga som upplever oro eller frustration.

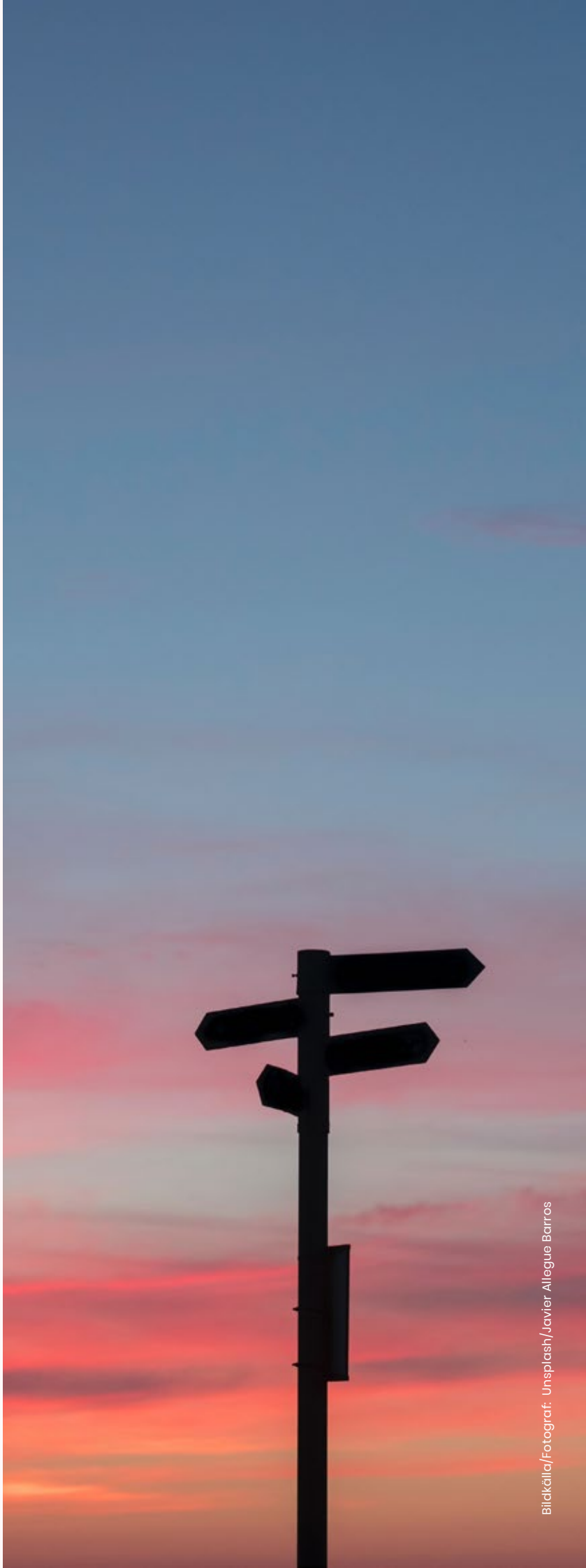
Tipset är framtagna av:

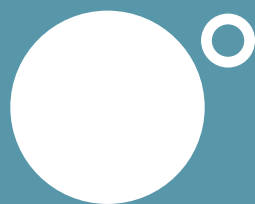

Frida Berry Eklund
Talesperson för Våra barns klimat och författare till boken, Prata med barn om klimatet (Natur & Kultur, 2020)

Kata Nylén
Klimatpsykologerna och medförfattare till boken Klimatpsykologi (Natur & Kultur, 2019)

**Våra barns
klimat**

Vill du komma i kontakt med oss?
Besök www.varabarnsklimat.se eller
hör av dig på hej@varabarnsklimat.se